

Strategische VISIENOTA GIBBIS

VISIE

Onze uitdaging, uw gezondheid – Brussel, Europees referentie- en expertisecentrum voor gezondheid

ENGAGEMENT

1. De relatie, communicatie en samenwerking met de patiënt opnieuw centraal plaatsen.
2. Een kwaliteitsvol, respectvol en billijk gezondheidssysteem dat iedereen toegang garandeert tot gepaste zorg, op het juiste moment en op de juiste plaats.
3. Een innovatief en ambitieus Brussel dat uitblinkt in kwaliteit, gedragen door betrokken en gewaardeerde zorgprofessionals.
4. Een gezondheidssector die anticipeert, veerkrachtig en duurzaam is.

AMBITIE

De verschillen in levensverwachting (Het maximumverschil is momenteel 6 jaar) tussen de verschillende Brusselse gemeenten wegwerken.

Het verhogen van de gezonde levensverwachting met 10 jaar (tegen 2050) wordt een politieke prioriteit.

Transversale KPI's – Ambities (2040–2050)

KPI	Vandaag	Doel 2040	Doel 2050
Vershil in levensverwachting tussen Brusselse gemeenten	6 jaar	< 3 jaar	0
Gezonde levensverwachting van de Belgen	63,7 jaar	+5 jaar	+10 jaar
% Brusselse bevolking dat om financiële redenen afziet van zorg	16%	8% (-50%)	4% (-75%)

Brussel – Gezondheid in 2040

Nood aan een gedeelde visie en een sterk engagement voor Brussel

Onze uitdaging, uw gezondheid – Brussel, Europees expertisecentrum

Brussel staat op een kantelpunt. De ongelijkheden nemen toe, jongere generaties ervaren kwetsbaarheden in hun gezondheid en welzijn, de vergrijzing verhoogt de zorgnoden, tekorten aan zorgprofessionals nemen toe en de verwachtingen van burgers veranderen. Dit alles speelt zich af in een grootstedelijke context met de socio-economische en socioculturele diversiteit en de daarbij horende specifieke uitdagingen.

Maar een andere toekomst is mogelijk. Een toekomst waarin elke burger de mogelijkheden krijgt om gezond op te groeien en te leven. De gezondheid van de nieuwe generatie Brusselaars staat op het spel.

GIBBIS en haar leden dragen een sterke overtuiging: Brussel kan uitgroeien tot een Europees referentiepunt voor zorg, gekend om menselijkheid, solidariteit, expertise, streven naar excellentie en innovatiekracht. Een hoofdstad die niet alleen haar inwoners beschermt en verzorgt, maar ook aantrekt en inspireert buiten haar grenzen. Een hoofdstad die de gezondheid en het welzijn van elke burger centraal stelt in haar visie, strategie en engagementen.

Als Brusselse zorginstellingen dragen wij ook een verantwoordelijkheid voorbij de regionale grenzen. Onze instellingen ontvangen en blijven alle patiënten met dezelfde kwaliteitsvereisten behandelen – Brusselaars of niet. Brussel is een open en solidaire hoofdstad: zij verzorgt iedereen, ongeacht verblijfplaats. Deze openheid versterkt haar rol als gezondheidscentrum op Belgisch en Europees niveau.

Deze visie steunt tevens op een coherente wisselwerking tussen preventie, eerste lijn, ziekenhuizen en innovatie. De eerste lijn vormt het ankerpunt van deze transformatie: zij brengt zorg dicht bij de burger en versterkt de veerkracht van het systeem.

Brussel stelt zich een duidelijke ambitie: een Europees centrum van topkwaliteit worden, dat elke burger kwaliteitsvolle, toegankelijke, respectvolle en innovatieve zorg biedt. De uitdaging is groot, maar de regio beschikt over alle hefboomen om dit waar te maken. Daarnaast willen we de verschillen in levensverwachting tussen de Brusselse gemeenten weg werken en vooral inzetten om de levensverwachting in goede gezondheid met 10 jaar te verhogen.

Dit zijn geen loutere gezondheidsdoelstellingen: ze zijn maatschappelijke en economische hefboomprojecten. Gezondheid is een fundament voor gelijke kansen, sociale cohesie en economische veerkracht. Deze ambities zijn dan ook cruciaal.

Vandaag zien we dat inwoners van bepaalde wijken tot 6 jaar korter leven dan anderen – een kloof die onaanvaardbaar is in een solidaire hoofdstad. Door deze ongelijkheid weg te werken,

versterken we niet alleen het welzijn van burgers, maar ook hun participatie aan onderwijs, werk en samenleving. Bovendien betekent een langere levensverwachting in goede gezondheid minder chronische ziekten, lagere zorgkosten en een hogere productiviteit. Elk extra gezond levensjaar is een investering in menselijk kapitaal en in de toekomst van Brussel als inclusieve, innovatieve en welvarende stad. Deze ambitie is dus niet enkel een gezondheidskwestie, maar een strategische keuze voor een duurzame samenleving.

Deze nota is daarom zowel een oproep als een engagement.

Een sterke oproep aan onze politieke verantwoordelijken – Brussels én federaal niveau – om te kiezen voor een ambitieuze, visionaire en rechtvaardige gezondheidspolitiek. Een beleid dat elke burger beschermt en bijdraagt aan collectieve welvaart. Dit beleid moet gezondheid ook integreren in alle publieke domeinen: ruimtelijke ordening, mobiliteit, huisvesting, leefmilieu, onderwijs, welzijn en sociale actie. Gezondheid wordt immers ook buiten zorginstellingen opgebouwd.

Daarnaast is dit ook een duidelijk engagement van de Brusselse zorginstellingen: wij nemen onze verantwoordelijkheid op en bevestigen onze wil om voor iedereen toegankelijke, duurzame, efficiënte, innovatieve en hoogstaande zorg te bieden.

Dit document stelt onze koers, onze engagementen en strategische hefbomen voor om van Brussel een stad te maken waar gezondheid een werkelijk recht is voor iedereen.

De politieke en maatschappelijke ambitie voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Tegen 2050:

- De verschillen in levensverwachting tussen de Brusselse gemeenten wegwerken.
- De gezonde levensverwachting van Brusselaars met 10 jaar verhogen, via coherente acties op gezondheidsdeterminanten, zorgorganisatie en preventie.

Onze tussentijdse doelstellingen tegen 2040:

- Het verschil in levensverwachting verminderen tot minder dan 3 jaar.
- De gezonde levensverwachting verhogen met 5 jaar.
- Het uitstellen van zorg om financiële of sociale redenen met 50% verminderen.

Een hervorming van het Brusselse gezondheidssysteem, gedragen door 4 strategische pijlers

1. De mens eerst: zorgen met passie

Doel: De relatie met-, het luisteren naar- en de participatie van de patiënt opnieuw centraal plaatsen.

“Brussel, waar patiënten ruimte vinden voor dialoog en vertrouwen. Waar zij samen met zorgverleners begrijpen, kiezen en beslissen over relevante, efficiënte en doeltreffende zorg. Waar men niet alleen deskundig, maar ook respectvol, empathisch en waardig behandelt. Waar digitale zorg inclusief is.”

Ambities 2040

Indicator	Situatie vandaag	Doel 2040
Kwaliteit van zorg zoals ervaren door patiënten	55% voelt zich gehoord; ouderen 50–55%	85% van alle patiënten voelt zich gehoord.
Digitale vaardigheden	50% comfortabel; 35% bij ouderen	Minstens 80%, incl. 65% van ouderen
Relationele en interculturele vaardigheden van zorgverleners	40% volgde opleiding	Elke zorgverlener is opgeleid.

Aanbevelingen / hefboomen

- **Ervaring meten:** structurele integratie van patiëntbeleving op regionaal niveau.
- **Relationele vaardigheden versterken:** opleidingen in inclusieve communicatie, empathie en diversiteit.
- **Band met jongeren en ouderen herstellen:** autonomie versterken, rol in gemeenschap erkennen, campusmodellen voor ouderen implementeren.
- **Toegang tot gegevens vergemakkelijken:** digitale inclusie, ondersteuning bij gezondheidsdata, het ontwikkelen van tools die preventie en vroegtijdige interventie versterken.

2. Toegankelijkheid: zorg zonder drempels

Doel: Reële en vlotte toegang garanderen tot preventie en zorg, zonder geografische, financiële of culturele barrières.

“Brussel, waar iedereen tijdig zorg kan krijgen. Waar nabijheid centraal staat. Waar financiële stress geen obstakel vormt voor gezondheid.”

In het Belgische gezondheidssysteem vervult Brussel een belangrijke functie en heeft het een bijzondere aantrekkingskracht. Laten we niet vergeten dat 39% van de patiënten in Brusselse ziekenhuizen afkomstig zijn uit Vlaanderen of Wallonië, niet de Belgische nationaliteit hebben of behoren tot een kwetsbare groep (daklozen, asielaanvragers, mensen zonder papieren).

Ambities 2040

Toegang tot zorg zonder drempels

- 16% stelt zorg uit omwille van financiële redenen.
- 38% leeft in armoederisico.
- Doel: het uitstellen van zorg omwille van financiële drempels met 50% verminderen

Toegang tot de eerste lijn

- 68% heeft een GMD.
- 32% woont in gebied met lage huisartscontacten.
- Doel: Minstens 90% van de Brusselaars hebben toegang tot de eerste lijn en een GMD

Community Centers

- Ontbreekt vandaag.
- Doel: Een volledige dekking van het Brussels grondgebied met community centers

Wachlijsten

- Gebrek aan nationale gegevens.
- Binnen 5 jaar: nationaal registratiesysteem.
- Doel: wachttijd voor niet-dringende zorg van maximum 1 maand.

Aanbevelingen / hefbomen

- **Nabije zorg aanbieden:**
 - o De toegang tot de eerste lijn versterken (huisartsgeneeskunde, community centers, mobiele crisis- en kwetsbaarheidsteams)
 - o Community centers invoeren als geïntegreerde territoriale knooppunten, bekend bij alle burgers
 - o Nieuwe zorgmodellen ontwikkelen gericht op ouderen, met zorgcampussen en groepshuisvesting als ankerpunt
 - o Netwerken van mobiele eenheden ontwikkelen met focus op geestelijke gezondheid
- **Vlotte zorgtrajecten creëren:**
 - o Een kadaster van wachttijden invoeren om de toegang tot zorg te optimaliseren op basis van beschikbare middelen
 - o Lokale gezondheidsloketten en "health navigators" opzetten in kwetsbare wijken via de community centers
 - o De toegang tot niet-planbare zorg reorganiseren met een efficiënt triagesysteem (versterkte rol van de eerste lijn en de community centers)
 - o Elke patiënt heeft toegang tot zijn/haar elektronische patiëntendossier, waarin de medische historiek is opgenomen; elke zorgverlener met een therapeutische relatie tot deze patiënt heeft er toegang toe. De gegevens zijn gestructureerd en gemakkelijk bruikbaar.
- **Zorg financieel toegankelijker maken:**
 - o Preventieve zorg gratis maken voor iedereen
 - o Eerstelijnszorg gratis maken voor jongeren
 - o Een standaard verzekerbaarheidsstatuut creëren voor de meest kwetsbare patiënten die niet bij een ziekenfonds zijn aangesloten
- **Jongeren en ouderen oriënteren en begeleiden in hun traject:**
 - o Gezondheidsbeleid invoeren dat inspeelt op hun specifieke noden
 - o De sensibilisering versterken rond geestelijke gezondheid, het belang van preventie in het algemeen en vroege interventies, met benaderingen specifiek voor jongeren en ouderen
 - o Proactieve opvolging veralgemenen via regelmatige contactmomenten tijdens en na de verschillende zorgtrajecten, om het aantal terugvallen te verminderen
 - o Ondersteuning bieden voor thuisbegeleiding voor wie dit nodig heeft en waar dit het meest efficiënt is

3. Excellentie en innovatie: innoveren om beter te zorgen

Doel: Ontwikkeling en brede implementatie garanderen van zorg die gebaseerd is op best practices, gesteund door onderzoek en lokale expertise.

“Brussel, kloppend hart van de Europese gezondheidszorg: onderzoekers, instellingen en universiteiten die samenwerken, innoverende ecosystemen en zorg van wereldniveau voor iedereen.”

Ambities 2040

Indicator	Situatie	Doel 2040
Europese erkenning	N.v.t.	Europees interuniversitair gezondheidscluster in Brussel
Innovatie	N.v.t.	100 innovatieprojecten per jaar ondersteund
Ziekenhuislandschap	N.v.t.	Hervorming volgens Brusselse specificiteiten

Aanbevelingen / hefbomen

- **Een ecosysteem voor innovatie in de gezondheidszorg creëren in Brussel:**
 - o Een interuniversitair en interinstitutioneel aantrekkingspunt opzetten voor onderzoek en innovatie in de gezondheidszorg
 - o Een gewestelijk innovatiefonds oprichten dat specifiek is gewijd aan gezondheid, met meerjarige financiering en gerichte projectoproepen
 - o Toegepast onderzoek (Real World Evidence – RWE) en partnerschappen tussen zorginstellingen, universiteiten en start-ups ondersteunen
- **Een gewestelijk kwaliteitsbeleid ontwikkelen:**
 - o Gemeenschappelijke kwaliteitsindicatoren vastleggen voor de Brusselse instellingen
 - o Een cultuur van transparantie en het delen van goede praktijken bevorderen
 - o Geïntegreerde zorgtrajecten ontwikkelen, in het bijzonder voor kwetsbare doelgroepen
- **Investeren in menselijk kapitaal en permanente vorming:**
 - o Gestructureerde partnerschappen creëren tussen zorginstellingen en opleidingsorganisaties
 - o Opleidingsmodules ontwikkelen over opkomende uitdagingen: verslavingen, diversiteit, kwetsbaarheid, digitalisering, geestelijke gezondheid
 - o Relationele en interculturele competenties versterken, met specifieke opleidingen voor zorgverleners die met jongeren en ouderen werken
- **Technologie op een intelligente manier integreren:**
 - o Digitale tools uitrollen die zorgprofessionals ondersteunen zonder de menselijke kwaliteit van zorg te schaden
 - o Een nationale commissie voor de regulering van AI in de gezondheidszorg instellen, met bijzondere aandacht voor ethiek, gegevensbeveiliging en de impact op klinische

praktijken

- **Het Brusselse ziekenhuislandschap hervormen:**
 - o Een meer gespecialiseerde en collaboratieve ziekenhuisorganisatie invoeren, in samenhang met de eerste lijn:
 - ♣ Acute Care Centers voor acute en dringende zorg
 - ♣ Planned Care Clinics voor geplande en chronische zorg
 - ♣ Referentiecentra voor complexe aandoeningen
 - o De coördinatie versterken met de eerste lijn, de community centers en de huisartsenwachtposten voor een vlotte organisatie van planbare en niet-planbare zorg
 - o Een geïntegreerde en efficiënte organisatie van niet-planbare zorg ontwikkelen, met nauwe samenwerking tussen de huisartsenwachtposten en de spoeddiensten, evenals een uniforme triage

4. Veerkracht en duurzaamheid van het systeem

Doel:

Een gezondheidssector die anticipeert, veerkrachtig en duurzaam is.

“Brussel, waar ziekenhuizen crisisbestendig zijn, zorgverleners zich ondersteund voelen en infrastructuur en apparatuur duurzaam zijn. Waar preventie start bij de geboorte en het leven lang doorloopt.”

Ambities 2040

Indicator	Situatie	Doel 2040
Preventiebudget	3,1% federaal; < 1% in Brussel	Minstens verdubbeling ($\geq 6\%$), plus regionaal preventiefonds
Toegang tot preventie	Geen data	Elk Brussels kind krijgt jaarlijks een gestructureerde actie
Vacatures	3% in de non-profitsector	Kritieke functies ingevuld
CO ₂ -uitstoot	Zorgsector: 5% van Belgische uitstoot; ziekenhuizen: 55% daarvan	Reductie met 70–80%

Aanbevelingen / hefboomen

- **Een globale preventieve aanpak voor het gewest uitvoeren:**
 - o Gezondheid integreren in alle beleidsdomeinen (Health-in-All-Policies, HiAP): gezondheidscriteria opnemen in stedenbouw, mobiliteit, huisvesting, leefmilieu, onderwijs, ...
 - o De primaire preventie versterken: de bevolking bewust maken van het belang van vaccinatie en screening, preventieacties in scholen en kindercrèches.
 - o De eerste lijn versterken als eerste toegangspoort tot preventie: investeren in de ontwikkeling van de community centers (multidisciplinaire teams uit welzijn en gezondheid).
 - o Een Gewestelijk Fonds voor preventie creëren (voldoende gefinancierd en duurzaam) via een meerjarige enveloppe (bv. "Fonds Preventie Brussel") met toewijzingsregels en cofinanciering voor lokale projecten en innovaties.
 - o Het ziekenhuis integreren als partner in een globaal preventieplan voor secundaire en tertiaire preventie.
- **Een coherent HR-beleid voor het gewest plannen:**
 - o De aantrekkelijkheid van zorgberoepen versterken door een concreet actieplan te activeren voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (zie attractiviteitsplan van GIBBIS uitgewerkt in 25 concrete acties).
 - o Investeren in welzijn op het werk binnen de gezondheidszorgberoepen.
 - o Zorgverleners begeleiden bij de verschillende hervormingen van de zorgorganisatie.
- **De capaciteit van het gewest om op crisissen te reageren versterken:**
 - o Een gewestelijk crisisbeheerplan ontwikkelen.
 - o Een Gewestelijke Cel voor gezondheidsbewaking oprichten.
- **De ontwikkeling van voorzieningen in de geestelijke gezondheidszorg optimaliseren:**
 - o Bijzondere aandacht besteden aan jongeren, aangezien de meeste psychiatrische aandoeningen voor het eerst optreden vóór de leeftijd van 30 jaar.
 - o Preventieprojecten inzake geestelijke gezondheid in scholen ondersteunen.
 - o Geïntegreerde projecten ontwikkelen op maat van de Brusselse bevolking, gecoördineerd op gewestelijk niveau maar fijn afgestemd op de noden van elke gemeente en wijk.
 - o Bijzondere aandacht besteden aan de begeleiding inzake geestelijke gezondheid van ouderen.
- **De ecologische transformatie versnellen:**
 - o Duurzame aankopen versnellen.
 - o Groene stimulansen creëren.
 - o Zachte mobiliteit bevorderen.
 - o Verduurzaming van woon- en opvangstructuren stimuleren.
 - o Duurzame voeding in zorginstellingen ondersteunen.

Conclusie – Brussel als erkend Europees gezondheidsterritorium

Brussel tot Europese gezondheidsstad/centrum maken is meer dan een zorgproject: het is een maatschappelijk project. Een project dat jongeren een beschermende en stimulerende omgeving biedt. Dat patiënten en zorgverleners ademruimte geeft. Dat solidariteit en innovatie centraal stelt.

In 2040 kan Brussel een hoofdstad zijn waar gezondheid een daadwerkelijk recht is voor iedereen en een inspirerend voorbeeld voor Europa. Een stad die verzorgt, innoveert, uitstraalt, aantrekt, werk creëert en via gezondheid een nieuw hoofdstuk schrijft.

Maar deze transformatie vereist een collectieve, open en ambitieuze mobilisatie. Laten we samen – patiënten, zorgverleners, beleidsmakers, onderzoekers, burgers – bouwen aan deze gedeelde toekomst.

Gezondheid is een gedeelde verantwoordelijkheid. En Brussel verdient een zorgsysteem dat haar potentieel waarmaakt.

Bibliografie

- (2023). Opgehaald bij IMA – AIM – databanken: <https://atlas.ima-aim.be/databanken>
- (2023). Opgehaald bij Federaal Planbureau – indicatoren: <https://indicators.be/>
- (2025). Opgehaald bij StatBEL – België in cijfers: <https://statbel.fgov.be/fr/themes>
- 376A, K.R. (2024). Performantie van het Belgische gezondheidssysteem – rapport 2024. Gezond België.
- Belga, T.B. (2025, 25 februari). Healthcare sector generates 5% of Belgium 's CO₂ emissions. The Brussels Times.
- Brussel Vorming (2024). Jaarverslag 2024 – 30 jaar beroepsopleiding in dienst van tewerkstelling in Brussel.
- (2024). Gezondheidsindicatoren van het Brussels Gewest. Vivalis – Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel Hoofdstad.
- INAMI. (z.d.).
- Sciensano – gezondheidsonderwerpen – kwaliteit van de gezondheidszorg. (z.d.). Opgehaald bij Sciensano: <https://www.sciensano.be/>
- VIVALIS. (z.d.).